

Udtalelse, at det er Jordsælgerne, som gennem de høje Jordpriser have høstet den største Fordel, og for det andet, at Statshusmændene leve langt under det Minimum i økonomisk Henseende, som de øvrige smaa danske Landbrugere for Tiden staa paa. Det er altsaa ikke det ærede Medlems Udtalelse, og det bliver for saa vidt ikke det ærede Medlem, jeg retter mine Bemærkninger mod, men det Citat, han fremførte.

Lad mig først tage det sidste Punkt, hvori det hævdes, at Statshusmændene ere stillede saaledes, at de staa langt under det Minimum, som ellers er almindeligt for smaa danske Landbrugere for Tiden. Det er ganske utvivlsomt ikke korrekt. Maa jeg gøre opmærksom paa, at i den officielle Statistik, som jeg flere Gange har hentydet til, og som det ærede Medlem fra Skanderborg ogsaa hentydede til, for Statshuse oprettede i Tiden fra 1900 til 1904 viser det sig aldeles uomtvisteligt, at paa disse Statshusmandslodder — det findes Side 27, 28 og 29 —, som altsaa, vel at mærke, ere efter Loven af 1899, altsaa med en Værdi af indtil 4,000 Kr., ere Besætningerne langt bedre end paa Landets Ejendomme i Almindelighed, og ikke alene det, men ogsaa betydeligt bedre end paa andre Husmandsbrug her i Landet. De mest interessante Tal ere de, som sammenligne Statshusmandsbrugenes Besætninger med de andre Husmandsbesætninger her i Landet, og som findes Side 29. Det fremgaar heraf, at paa samme Ejendomsstørrelse, regnet efter 100 Tdr. Hartkorn, altsaa paa en hel Bunke Ejendomme, der tilsammentagne udgøre 100 Tdr. Hartkorn, findes der paa almindelige Huse, Statshuse ikke iberegne, 891 Stkr. Hornkvæg, paa Statshuse 986, altsaa betydelig flere. Af Svin findes der paa Huse i Almindelighed 720 Stkr., paa Statshuse 1,120. Der er ogsaa flere Høns, det skal jeg ikke komme ind paa, jeg vil kun vise, at med Hensyn til de to Arter af Besætning, Køer og Svin, som jo ganske ubetinget ere den egentlige Hovedindtægtskilde for vort Landbrug, stod Statshusmændene, allerede medens de kunde laane indtil 4,000 Kr., betydeligt over det, der paa samme Tid var Gennemsnittet for de almindelige Husmænd her i Landet. Siden da ere Laanene stegne, og vi staa nu i Begreb med at lade dem stige yderligere 1,000 Kr. Al Tale om, at Statshusmændene i økonomisk Henseende skulde være langt under det Minimum, som er almindeligt for deres jævnstillede, anser jeg derfor for at være forfejlet, endogsaa

efter Loven af 1899, og for at være fuldstændig urigtig i Forhold til Lodderne, som de blev efter Loven af 1904. Og i det Øjeblik det foreliggende Forslag vedtages, bliver der aldeles ikke Tale om, at deres Stilling kan sammenlignes med andre Husmænds Gennemsnitsstilling, men den er langt over. Her maa vi nu ikke glemme, at der foretages nogen Sigtning af dem, der faa Laan til at være Statshusmænd, det er naturligvis gennemgaaende dygtige Folk, og det maa ventes, at de ere over det almindelige Gennemsnit for andre Husmænd. At de ere det i al Almindelighed, er der heller ingen Tvivl om; men jeg har villet gøre disse Bemærkninger, for at den før nævnte Udtalelse ikke skal have Lov til at staa uimodsaet, thi det kan ikke opretholdes, at deres Stilling skulde være saa langt, langt daarligere end andre Husmænds.

Det andet Punkt er, at det egentlig har været Jordsælgerne, der have taget den største Fortjeneste. Det maa selvfølgelig opfattes paa den Maade, som det ogsaa blev opfattet af det ærede Medlem fra Skanderborg (H. Rasmussen), at Jordprisen skulde være særlig høj for de Lodder, der ere købt af Statshusmænd. Denne Udtalelse er gaaet igen under forskellige Former; man har sagt: Jorden er for daarlig, og Prisen, som Jordspekulanterne have taget, er for høj. Ingen af disse to Betragtninger vil kunne opretholdes. Lad mig først tage Boniteten, Godheden af Jorden. Den findes her omtalt for de efter Loven af 1899 oprettede Brug, og efter hvad jeg mener at have bragt i Erfaring, ere Ejendommene senere snarere blevne af bedre end af daarligere Bonitet. Kommissionerne have vistnok set sig nok saa godt for, og i øvrigt var det slet ikke dem, der førte Tilsyn i de første Aaringer. Altsaa, for disse Huse, oprettede efter Loven af 1899, finde vi Bonitetsforholdene omtalte Side 18 i Hæftet om Statshusmandslodderne. Jeg skal ikke komme ind paa Enkeltheder, det er betydeligt mere detailleret, end jeg her gør det, men jeg skal blot nævne Tallene for Øerne, Jylland og hele Landet. Det viser sig, at for Øerne er der gennemsnitlig 10,9 Tdr. Land paa en Tønde Hartkorn, for Statshusene er der 11,1. Det er altsaa $\frac{2}{10}$ Td. Land — jeg beder Dem lægge Mærke til, at det er ikke en Gang 2 Skæpper, som jo vilde være $\frac{2}{8}$ —, Forskellen paa Jordtilliggendet til en Tønde Hartkorn ved Statshuse og Lodder i Almindelighed udgør. Det kan derfor rent teoretisk, men i Praksis i Virkeligheden